

LENTE

De lentezon wekt de voorjaarsbloeiërs na een milde winter weer uit hun slaap in de Natuurtuin. Langs de waterkant van het moeras steekt dotterbloem als eerste haar bloemhoofdje uit. Deze soort behoort tot de ranonkelfamilie, net zoals de bekendere boterbloem. Hoewel mens en vee moeten oppassen voor deze licht giftige plant, zijn bijen, hommels en vlinders dol op haar nectar. Haar opvallende gele kleur trekt hen aan als een magneet. Op het moment van de foto vloog een overwinterde citroenvlinder, die heerlijk zat te zonnen, net uit beeld. De bestuivers zetten we dit voorjaar erg in de kijker binnen ons lesaanbod. Tijdens de

vernieuwde bijenles, 'vloeibaar goud', nemen we de kinderen mee in de fascinerende wereld van de honingbijen, de solitaire bijen, de hommels en de vlinders.

Het nieuwe bijenkijkhuis dat nu wordt gebouwd zal hier zeker een steentje toe bijdragen! Alvast een dankjewel voor het harde werk dat er tot nu toe in kroop. Verder zijn we verheugd dat de eerste voedsellessen op het programma staan! Deze les werd vorig jaar ontwikkeld en daagt de kinderen uit om als groep verschillende voedingsstoffen te vinden in de wilde natuur. Laat het speurwerk beginnen. Wij staan alvast klaar voor het nieuwe lesseizoen

Lene
Educatief Medewerker

SNOEIDAG

Dit jaar zijn we een beetje laat met de snoeidag. Ieder jaar houden we in de Natuurtuin een snoeidag. Dan komt er een deskundige snoeier, Freek Snel, om de nodige snoeiwerkzaamheden uit te voeren. Wij helpen hem zo veel mogelijk en ruimen het snoeiafval op. Dit jaar was de snoeidag gepland op 6 maart. Het werk waar we een kettingzaag voor nodig hadden (Freek) was dit jaar zeker aan de orde. Een hele hoge berk die begroeid was met klimop, vlak bij de bladhoop van Amerikaanse eik moest weg omdat hij teveel licht wegneemt van het rijke struweel. Bovendien paste hij niet meer qua grootte in die omgeving. Aan de rand van de akkers, vlakbij de hakhoutwal moest een boom verdwijnen om diezelfde reden (wij als onderhoud proberen de biotopen, zoals ze bedoeld zijn, onder meer op deze manier te handhaven). Ook in het arme struweel moest een hoge boom weg om bosvorming te voorkomen. Het kaphout verwerken we allemaal in de tuin, ter duiding van paden (en vanwege de paddenstoelen) en in de houtrillen die weer een huis vormen voor allerlei beestjes. Verder hebben we zelf, dus zonder de kettingzaag, diverse struiken gekort vanwege lichttoevoer voor andere planten.

Marja Lyben,
Onderhoud

VLECHT-HEG-CURSUS

Op 28 februari zijn we een ochtend bezig geweest met de techniek van de vlechtheg. Bert Puijk van de IVN was daarvoor naar de Natuurtuin gekomen om ons dit aan te leren.

In de tuin, tussen de akkers en het buitenste pad richting de Kinderboerderij en de gele kornoelje, staat een heg die deels gebruikt wordt als hakhoutwal en deels als vlechtheg. Het gedeelte van de vlechtheg is echter jaren niet bijgehouden omdat de kennis uit de tuin "verdwenen" was. Om dit te herstellen hebben een vijftal vrijwilligers zich deze ochtend beziggehouden met het aanleren van deze techniek.

Een vlechtheg dient oorspronkelijk om het vee te keren. Hoe kleiner de dieren zijn die gekeerd moeten worden, hoe vaster (met weinig gaten) de heg moet zijn. Vaak worden daartoe ook planten gebruikt met stekels zodat het om die reden al onprettig is door de haag te komen. Het principe is dat een stammetje tot $\frac{3}{4}$ schuin naar beneden wordt doorgezaagd, vervolgens verder wordt open gewrikt met een hiep, zodat het $\frac{1}{4}$ deel dat overblijft zo dun is dat dit makkelijker kan buigen. Op die manier kan de stam horizontaal worden gelegd en kan deze weer verticaal uitgroeien zodat er zowel horizontale als verticale begroeiing ontstaat. Fantastisch...

We gaan komende woensdagen de nu ontstane vlechtheg ondersteunen met een paar verticale stammetjes die we met een grondboor erbij gaan plaatsen. Op deze manier wordt de vlechtheg een beetje de goede richting in gestuurd (compact).

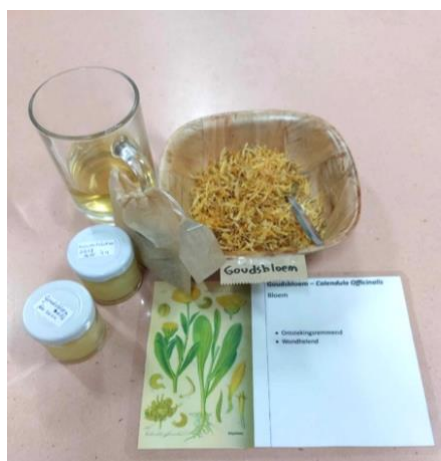
We waren erg tevreden met Bert en hebben veel van hem geleerd. Bedankt.

Voor wie meer wil weten: <http://www.maasheggen.nl/>

Marja Luyben
Onderhoud

KRUIDEN VERWERKEN

Op 8 februari, een druilerige donderdagmiddag, konden we ons gelukkig prijzen dat we warm en droog binnen zaten voor deze publieksactiviteit. Wat stond er op het programma? Het leren kennen en gebruiken van een aantal geneeskrachtige planten, die vanaf het voorjaar ook in de Natuurtuin te vinden zijn.

Wist je dat je de goudbloem of calendula allerlei huidkwaaltjes verzacht? En dat de kamille met haar bitterstoffen goed is voor de spijsvertering? In twee groepen van telkens 4 à 5 mensen dompelden we ons onder in de wereld van verschillende planten, terwijl we ze omtoverden tot een helende zalf en een geneeskrachtige theemengeling. Als afsluiting konden we nog even napraten met een lekkere kop zelfgemengde thee.

Lene Bijmens
Educatief medewerker

HET EDUCATIESEIZOEN START WEER – vrijwilligers in actie

Onze tuin doet goed haar best, het voorjaar is er vroeg begonnen. Inmiddels zijn de crocussen alweer uitgebloeid, maar de narcissen kijken ons met hun trompetjes vrolijk aan.

Wanneer komen de leerlingen weer met hun vrolijke stemmen de tuin tot leven brengen?

Begin april starten we met de lentelessen gevolgd door de water-, bijen- en insectenlessen.

Eind januari hebben de vrijwilligers de kisten met lesmaterialen gecontroleerd en op 13 maart was de roostervergadering. Op dat moment waren er 65 lessen aangevraagd.

Niet alleen het basisonderwijs bezoekt onze tuin, maar ook het voortgezet onderwijs. Er was veel animo om deze lessen te begeleiden. Ook de nieuwe voedselles staat dan op het programma. Het streven was om voor elke les 3 vrijwilligers in te plannen. En dat is grotendeels gelukt.

Lene had de bijenles verbeterd en presenteerde de nieuwe versie in de tuin, zodat iedereen straks weet, wat de bedoeling is van de opdrachten en zich zeker voelt van zijn zaak.

Op de foto zien we Lene bezig aan de uitleg over de nieuwe bijenles.

Marijke van Meekeren
Educatie

AFSCHEIDS-INTERVIEW PETER ENGELHARD

Peter Engelhard heeft in januari afscheid genomen als bestuurslid van onze Natuurtuin.

In deze nieuwsbrief blik je nog een keer terug aan de hand van de vragen die wij hem mochten stellen.

Hoe en wanneer ben je ooit met de Natuurtuin in aanraking gekomen?

Nu moet ik even heel diep graven in mappen, mails en gedigitaliseerde bestanden. Ja, ik kan het niet laten. Elk snippertje informatie bewaar ik. En dus ook van de Natuurtuin. Maar van een systematische ordening is het nooit gekomen.

Ergens 15 jaar geleden heb ik me gemeld. Ik kende een aantal bestuursleden en was via het IVN al vaak in de Tuin geweest. En ik kwam in een gespreid bedje: **Ceciel, Marion, Saskia en Louis** waren de gesubsidieerde krachten, die samen de uitvoering door vrijwilligers aanstuurden. Maar ik had goed en wel een plaatsje aan de bestuurstafel gevonden of er lag een brief op die tafel: de subsidie wordt gekort!

Welk werk verrichtte je binnen de Natuurtuin? Kun je dit kort omschrijven?

Nou, daar ging een rustig leventje als “bestuurslid op afstand” in rook op. Een grote schok voor iedereen maar ook een geweldige uitdaging: “Gaan we door en hoe dan”? Ik kon daar mijn lange ervaring in het Welzijnswerk met plezier op inzetten. Het resultaat van goed onderling overleg was: de Natuurtuin wordt een echte vrijwilligersorganisatie. **Corien** nam het voortouw en het was heerlijk om te zien hoe iedereen nieuwe taken oppakte. Gelukkig konden we een beroepskracht behouden.

Je werkt al lang bij de Natuurtuin. Welke veranderingen zie je in de loop van de tijd?

Op dat enthousiasme is voortgebouwd in de vorm van een “ijzeren” maar hartelijke organisatie, waarin

open plekken in bestuur en bij de coördinatie zonder veel moeite worden opgevuld. Waarin allerlei moois en nuttigs gerealiseerd wordt. Denk aan de luifel, de borden en bordjes bij de gewassen, de beregeningsinstallatie en het bijenkijkhuis. Maar ook aan het uitgebreide programma van extra activiteiten.

Er is door coördinatoren en bestuur veel inzet geleverd aan bevordering van deskundigheid bij de jeugdeducatie, het beheer en de kruiden/bloementuin. We mogen ons met recht een professionele club noemen.

Kortom, er staat een bouwwerk, dat nog decennia overeind blijft!

Kun je ook aangeven wat dit vrijwilligerswerk je heeft gebracht?

Het woord dat meteen naar boven komt, is vriendschap en samenwerking. Natuurlijk ligt de Tuin in een geweldige bedding in een wijk met mooie kansen en mogelijkheden, maar kenmerkend is dat we er samen voor zorgen dat de Tuin die oase van schoonheid blijft en dat met name de bezoekers ervaren hoe fijn de natuur is.

Wat is de reden waarom je nu afscheid nam?

Dat is heel simpel: de ‘oude heer’ moet zich aanpassen aan zijn leeftijd en wat activiteiten loslaten. Maar niet getreurd. Er

liggen altijd nieuwe kansen.

Tot slot een vraag: Wil je een jeugdervaring waarin je de natuur beleefde met ons delen?

Dan denk ik aan heel lang terug. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd ik met mijn broertje ondergebracht bij een echt ouderwetse boerderij met alles erop en eraan. Mee met de koeien melken, de heerlijke stank van varkensmest, je alleen voelen in een geweldig grote boomgaard, met het koetsje naar de kerk.

Kortom, een geweldige belevenis voor een jongetje uit de grote stad. De natuur was er altijd en overal zo maar. Dat gun je toch aan al die jongens en meisjes en daar werken we als Natuurtuin aan mee. Ik ben dankbaar dat ik dat samen met jullie heb mogen meemaken. Het ga jullie allen goed!

Peter Engelhard

RONDLEIDING DOOR DE NATUURTUIN – ELKE 3de ZONDAG VAN DE MAAND 11.00 – 12.30 UUR

Onder leiding van een ervaren gids maken we een wandeling door onze Natuurtuin. Aanmelden per email vóór derde vrijdag van de maand via info@natuurtuingoffert.nl

NIEUWJAARSRECEPTIE 12 JANUARI

Alweer in lenteachtige sferen. Dan lijkt een nieuwjaarsreceptie in de kerstsfeer alweer heel ver weg. Toch blijven de bijzondere momenten van die middag nog lang in ons geheugen hangen. De stemming is zoals vanouds prima, veel saamhorigheidsgevoel doordat de groep onderhoud de zaal vrolijk aan het versieren is en veel reuring door al diegene die hun aanlokkelijke gerechten komen brengen.

Er hangt een andere spanning in de lucht...hoorbare oefeningen in gezang, een bijenkoninginnenpak hangt prominent aan de hanger en de flap-overs met zangtekst zijn zo goed als klaar.

Wat staat er toch te gebeuren?

Om 16u is het zover. Peter Engelhard komt binnen onder begeleiding van onze secretaris Jos. Hij wordt feestelijk onthaald, krijgt de mooiste corsage opgespeld en mag afwachten hoe hij in het zonnetje gezet gaat worden.

Dat is het dus! Peter neemt afscheid van de Natuurtuin.

Peter heeft ruim 20 jaar als bestuurslid heel veel betekend voor de Natuurtuin en was de drijvende kracht voor onze prachtige tuin. Hij legde vele contacten die nog altijd standhouden en leverde vele creatieve bijdragen aan onze vrijwilligersavonden.

Als iedereen binnengedruppeld is en Peter op z'n gemak zit vliegt er ineens een bijenkoningin binnen. Ze is op zoek en heeft haar oogje op Peter laten vallen. Die heeft wel aandacht voor haar, maar dat is geen kunst als de loftuitingen je om de oren vliegen: hij is crisismanager en houdt overzicht bij chaos, hij loodst de organisatie met vaste hand naar een goed draaiende vrijwilligersorganisatie, hij is een beminnelijke, ondersteunende en optimistische collega.

Elk stukje wordt afgerond met een refrein, oy, oy,oy oy,oy,oy,oy,oy,oy...dat als een klaagzang klinkt omdat we hem moeten missen. Lieke neemt ons hierin mee en samen met Christa zorgt zij dat we de juiste toon houden. Als afsluiter komt het cadeau: velen van ons hebben een herinnering voor Peter gemaakt die terug te vinden is in een vriendenboek

Als de koningin gevlogen is neemt Peter zelf het woord. Op zijn leeftijd kun je ver de geschiedenis in van de Natuurtuin in. Met behulp van allerlei archiefstukken memoreert hij kleurrijk de verschillende fases van onze tuin.

Peter we gaan je missen. Het ga je goed.

Dan heffen we het glas en spreekt de voorzitter Peter en alle vrijwilligers kort toe. Alle vrijwilligers en dat zijn er intussen wel ongeveer 45 krijgen als dank een prachtig cadeau: een houten plankje met ons embleem, 't vogeltje, erin gelaserd. Én allerlei lekker borrelhapjes erbij.

Dan is het tijd voor de maaltijd. Dat is elke keer een feest om te zien hoe de verschillende vrijwilligers hun best doen om iets lekkers voor het dinerbuffet te

en hartige taarten en van glutenvrije dadeltaart en eigengemaakte pralinés tot capucijnerssalades en eiersalades. We komen niets te kort en alle schalen zijn om 19.00 leeg.

Samen opruimen is altijd een prima actie. Om 19.30 gaan we allen tevreden naar huis.

maken. Van soep tot pastasalades

Miek Schellekens.

Kruiden- en bloementuin.

NLdoet MET BURGEMEESTER EN WETHOUDERS 16 maart

Ook dit jaar hebben we met de Natuurtuin weer meegedaan met de landelijke vrijwilligersactie NLdoet. Het idee van NLdoet is dat mensen die normaal gesproken geen vrijwilligerswerk doen zich een dag in het jaar beschikbaar stellen om wel een keer als vrijwilliger actief te zijn. Mensen konden zich vooraf inschrijven. Dit jaar waren er 9 inschrijvingen. Onder de deelnemers waren ook burgemeester Bruhls en een aantal wethouders. Die hebben ook flink de handen uit de mouwen gestoken.

Het was een lekkere dag om buiten te werken: mooi weer en droog. We begonnen om half 10. Na een kort welkomstwoord van onze voorzitter Stijn legde Marja uit welke werkzaamheden er te doen waren. 4 vaste vrijwilligers van onderhoud gingen ieder met 2 of 3 deelnemers aan het werk aan hun eigen klus. Wat hebben we deze zaterdag gedaan:

Vergroten van de biodiversiteit in het moeras: in het ommuurde deel van het moeras heeft Ilse met haar ploegje nieuwe vijverplanten in grote kratten met klei geplaatst, en de jonge plantjes beschermd met netten. De bedoeling is dat de eenden er zo niet bij kunnen. Die aten tot nu toe de jonge planten op.

Op de dit jaar braakliggende roggeakker (1x in de 7 jaar braak) heeft Theo met een groepje de akker klaargemaakt: de akker is netjes aangeharkt en er is mest en compost aangebracht. Ook is er een mooie nieuwe toegang gemaakt, zodat we er met kruitwagens goed in – en uit kunnen rijden.

De aardappelakker: Didier heeft met “zijn” deelnemers de aardappelakker aangepakt. In het najaar was deze al afgedekt met een laag karton om zo de lichttoevoer te verminderen en daarmee de groei van o.a. kweekgras te remmen. Daarop is nu een dikke laag compost gebracht. Dit past in de “no-dig” (=niet spitten) methode die we hier willen toepassen.

Houtsnippers: onder leiding van Bram zijn minstens 50 kruitwagens met houtsnippers in de tuin gebracht. Vooral bij de ronde banken onder de grote eik. Maar ook werden bij de bloementuin, de kruidtuin en op enkele paden snippers verdeeld. Deze klus kostte de meeste tijd. Toen de andere klussen klaar waren heeft iedereen geholpen om de snippers op hun plaats te krijgen. Dat leverde een waar vrachtverkeer van 6 kruitwagens die af- en aan reden. Een mooi gezicht!

Het was mooi om te zien hoe overal groepjes mensen aan het werk waren. Er werden verhalen gedeeld over natuuronderhoud, maar het werk maakte ook gesprekken los over hoe je ons soort principes in de eigen achtertuin toe zou kunnen passen. En omdat we dit jaar zo'n speciale groep deelnemers hadden (B&W) ging het natuurlijk ook over hoe je dit in de politiek moet aanpakken. Ook was er meer aandacht van

de pers, omdat die wel wilden weten waar de burgemeester aan het graven was. Dat leverde onder andere een mooie groepsfoto op voor ons gebouw met de burgemeester in het midden.

Natje en droogje

Tijdens onze koffiepauze trakteerde de gemeente ons op Marikenbrood. En bij de afsluitende lunch genoten we van een lekker broodje en lekkere soep van Marja.

Marja Luyben
Koby van der Knaap

PUBLIEKSACTIVITEITEN APRIL-MEI

Publieksactiviteiten Natuurtuin Goffert

Wat is er te doen in april—mei?

educatieve
natuurtuin
goffert

Rondleiding door de tuin

Elke 3de zondag van de maand

**Zondag 17 maart, 21 april en 19 mei
11u tot 12u30**

De natuur ontwaakt! Het wordt lente!
We starten onze maandelijkse rondleidingen door de Natuurtuin weer!
Elke derde zondag van de maand kun je je laten rondleiden langs de mooiste plekjes in onze tuin! Kom alles te weten over de Natuurtuin, de verschillende lokale landschappen en hun biodiversiteit.

**Aanmelden via
info@natuurtuingoffert.nl**

Eetbare en geneeskrachtige kruidenwandeling

Zondag 7 april - 14u tot 16u

Je zal versteld staan, veel van onze algemene 'onkruiden' zijn eetbaar voor de mens. Bovendien zijn ze vaak erg lekker en gezond. Onder begeleiding van wildpluugids Lene Bijmens ga je in de Natuurtuin Goffert op ontdekking naar bijzondere planten. En ja hoor, we zullen zeker ook proeven!

Aanmelden via info@natuurtuingoffert.nl

Wilde planten en hun families

Zondag 5 mei - 14u tot 15u30

Wil je te weten komen welke wilde planten er groeien in de verschillende landschappen van de Natuurtuin? Wil je ontdekken wat elke plantenfamilie zo bijzonder maakt? Kom dan mee op deze plantenexcursie!

Aanmelden via info@natuurtuingoffert.nl

Kip kakel

Zondag 12 mei - 13u tot 16u

We organiseren samen met Kinderboerderij de Goffert de speurtocht Kip Kakel. De route is gericht op kinderen van 5 tot 10 jaar en duurt ongeveer 1 uur. De start is op de Kinderboerderij.

Aanmelden via info@natuurtuingoffert.nl.

Vogelexcursie

Zaterdag 18 mei - 9u tot 11u

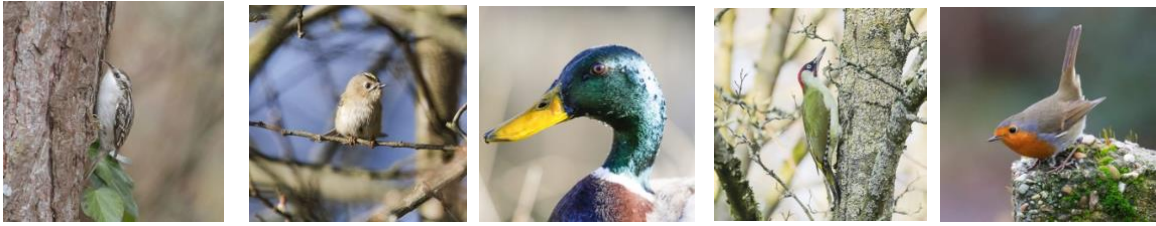
Wil je een keer mee op zoek naar vogels in onze tuin en het Goffertpark? Geef je dan op voor de vogelexcursie. Neem zeker je verrekijker mee als je deze hebt.

Aanmelden via de website van de vogelbescherming: www.vogelweek.nl

Stichting Educatieve Natuurtuin DE GOFFERT

Goffertweg 19 6532 AA Nijmegen

GESPOT IN HET VROEGE VOORJAAR

.....Met dank aan Pieter.....

.....Met dank aan Bram

Contact:

Stichting Educatieve Natuurtuin Goffert,
Goffertweg 19,
6233 AA Nijmegen

024-3541729

<https://natuurtingoffert.nl/>

Instagram: natuurtingoffert

educatieve Natuurtuin Goffert